

Obsah

Úvod do problematiky klinické imunologie a alergologie (T. Fučíková)	10
1. Základní imunologické pojmy (J. Bartůňková)	13
1.1 Charakteristika imunitního systému	13
1.2 Antigeny a alergeny	13
1.3 Složky imunitního systému	13
1.4 Rozdělení složek imunity	14
1.5 Fyziologická imunitní reakce	16
1.5.1 Nespecifická imunitní reakce, akutní zánět	16
1.5.2 Specifická imunitní reakce	18
1.5.2.1 Imunitní reakce protilátkového typu	19
1.5.2.2 Imunitní reakce buněčného typu	20
1.6 Patologické imunitní reakce (J. Bartůňková, P. Panzner)	22
1.6.1 Reakce I. typu	23
1.6.2 Reakce II. typu	25
1.6.3 Reakce III. typu	27
1.6.4 Reakce IV. typu	27
1.6.5 Reakce V. typu	29
2. Indikace k imunologickému a alergologickému vyšetření (T. Fučíková, J. Bartůňková)	31
2.1 Anamnéza	31
2.2 Klinický obraz	31
2.2.1 Příznaky postižení jednotlivých orgánů	32
2.2.1.1 Kožní projevy	32
2.2.1.2 Příznaky postižení oblasti ORL	32
2.2.1.3 Příznaky postižení plic	32
2.2.1.4 Příznaky postižení ledvin	33
2.2.1.5 Příznaky postižení jater	33
2.2.1.6 Příznaky postižení cévního systému	33
2.2.1.7 Příznaky postižení srdce	33
2.2.1.8 Oftalmologické příznaky	33
2.2.1.9 Příznaky postižení gastrointestinálního traktu	34
2.2.1.10 Příznaky stomatologické	34
2.2.1.11 Příznaky postižení periferních nervů	34
2.2.1.12 Příznaky postižení CNS	34
2.2.1.13 Příznaky gynekologické	34
2.2.1.14 Příznaky postižení dalších orgánů	35

2.3 Anomálie v základním laboratorním vyšetření	35
2.4 Neobvyklé mikrobiologické nálezy	36
3. Imunodeficitní choroby (<i>J. Litzman</i>)	39
3.1 Klinická manifestace imunodeficitu	41
3.1.1 Infekční procesy	41
3.1.2 Další příznaky a komplikace imunodeficitů	42
3.2 Diagnostika primárních imunodeficitů	42
3.2.1 Rodinná anamnéza	43
3.2.2 Osobní anamnéza a nynější onemocnění	43
3.2.3 Objektivní nález	43
3.2.4 Laboratorní vyšetření	44
3.3 Terapie imunodeficitních stavů	45
3.4 Přehled primárních imunodeficitů	47
3.4.1 Postižení lymfocytů T a B i myeloidní řady	48
3.4.2 Postižení lymfocytů T i B	48
3.4.3 Postižení lymfocytů T	48
3.4.4 Postižení lymfocytů B	48
3.4.5 Poruchy komplementového systému	51
3.4.6 Poruchy fagocytózy	52
3.4.7 Další imunodeficitní syndromy	53
3.5 Sekundární imunodeficity	53
3.5.1 Sekundární protilátkové imunodeficity	54
3.5.2 Získané granulocytopenie	55
3.5.3 Imunodeficit po splenektomii	55
3.5.4 Další příčiny získaných imunodeficitů	55
3.5.5 Choroba vyvolaná HIV	56
3.5.6 Chronický únavový syndrom	58
4. Autoimunitní a jiné imunopatologické choroby (<i>J. Bartůňková</i>)	61
4.1 Autoimunitní choroby — definice	61
4.2 Autoimunitní reakce	62
4.3 Etiologie autoimunitních chorob	62
4.3.1 Vnitřní faktory	63
4.3.2 Zevní faktory	63
4.4 Patogeneze autoimunitních chorob	63
4.5 Epidemiologie autoimunitních chorob	64
4.6 Diagnóza autoimunitních chorob	64
4.6.1 Anamnéza	64
4.6.2 Klinická symptomatologie	64
4.6.3 Laboratorní diagnostika	65
4.6.3.1 Imunologické laboratorní vyšetření	65
4.6.3.2 Serologické vyšetření	69
4.6.3.3 Histologické vyšetření	69
4.6.3.4 Hematologické laboratorní vyšetření	70
4.6.3.5 Biochemické vyšetření	70
4.6.3.6 Rentgenová vyšetření	70
4.6.3.7 Další vyšetření	71

4.7 Průběh imunopatologických chorob	71
4.8 Terapie	71
4.8.1 Klasická terapie	71
4.8.2 Nové trendy v terapii autoimunitních chorob	73
4.9. Přehled systémových imunopatologických chorob	75
4.9.1 Systémový lupus erytematodes (SLE)	75
4.9.2 Revmatoidní artritida	75
4.9.3 Juvenilní chronická artritida (JCA)	76
4.9.4 Revmatická horečka (RH) a poststreptokoková glomerulonefritida	76
4.9.5 Ankylozující spondylartritida (AS)	77
4.9.6 Reaktivní artritidy a Reiterův syndrom	77
4.9.7 Dermato/polymyositis	78
4.9.8 Sjögrenova choroba	79
4.9.9 Sklerodermie, systémová skleróza	79
4.9.10 Smíšená choroba pojiva a překryvný syndrom	80
4.9.11 Sarkoidóza	80
4.9.12 Idiopatický hypereosinofilní syndrom	81
4.9.13 Recidivující atrofická polychondritis	81
4.9.14 Primární antifosfolipidový syndrom	81
4.9.15 Trombotická trombocytopenická purpura (TTP)	82
4.10 Vaskulitidy	82
4.10.1 Diagnóza vaskulitid	84
4.10.2 Terapie vaskulitid	84
4.10.3 Přehled primárních vaskulitid	84
4.10.3.1 Wegenerova granulomatóza	84
4.10.3.2 Vaskulitis malých cév	85
4.10.3.3 Polyarteriitida nodosa	85
4.10.3.4 Alergická granulomatózní angiitida	85
4.10.3.5 Henochova-Schönleinova purpura	86
4.10.3.6 Kawasakiho choroba	86
4.10.3.7 Hortonova a Takayashuova arteriitida	86
4.10.3.8 Překryvný polyangiitický syndrom	86
4.10.3.9 Behçetova choroba	86
4.10.3.10 Buergerova choroba	87
4.11 Imunopatologické choroby postihující určitý orgánový systém provázené celkovými příznaky	87
4.11.1 Chronická zánětlivá střevní onemocnění	87
4.11.2 Celiakie	87
4.11.3 Autoimunitní hepatitidy	88
4.11.4 Primární biliární cirhóza (PBC)	89
4.11.5 Kryptogenní fibrotizující alveolitis (KFA)	89
4.11.6 Goodpastureův syndrom	89
4.12 Kryoglobulinémie	90
4.13 Amyloidóza	91
4.14 Lokalizované imunopatologické choroby	92
4.15 Přehled imunosupresiv	94
4.15.1 Kortikoidy	94
4.15.2 Azathioprin	95
4.15.3 Cyklofosamid	95

4.15.4 Metotrexát	95
4.15.5 Cyklosporin A a další imunosupresivní antibiotika	96
5. Alergické choroby (<i>P. Panzner</i>)	99
5.1 Obecná charakteristika alergických onemocnění	99
5.2 Příčiny alergických onemocnění	99
5.2.1 Dědičná zátěž	100
5.2.2 Vliv prostředí	100
5.3 Nejvýznamnější alergeny	100
5.3.1 Pyly	100
5.3.2 Prach	101
5.3.3 Členovci	102
5.3.3.1 Roztoči	102
5.3.3.2 Včely a vosy	103
5.3.3.3 Dafnie	103
5.3.4 Domácí a zemědělská zvířata	103
5.3.5 Plísně a jiné mikroorganismy	104
5.3.6 Vodní řasy	105
5.3.7 Potraviny	105
5.3.7.1 Kravské mléko	106
5.3.7.2 Vajíčko	106
5.3.7.3 Ryby	107
5.3.7.4 Maso	107
5.3.7.5 Obilniny	107
5.3.7.6 Zelenina a ovoce	107
5.3.7.7 Potravinová aditiva	109
5.4 Diagnostika v alergologii	110
5.4.1 Anamnéza	110
5.4.2 Klinický obraz alergického onemocnění	111
5.4.3 Faktory ovlivňující projevy alergického onemocnění	111
5.4.4 Kožní testy	112
5.4.5 Laboratorní možnosti diagnostiky	114
5.5 Léčba alergií	114
5.5.1 Eliminace alergenů	114
5.5.2 Medikamentózní léčba	117
5.5.2.1 Antihistaminika	117
5.5.2.2 Stabilizátory membrány žírných buněk	118
5.5.2.3 Glukokortikoidy	118
5.5.2.4 Symptomatické léky	118
5.5.3 Specifická imunoterapie	119
5.5.3.1 Indikace hyposenzibilizační léčby	119
5.5.3.2 Kontraindikace hyposenzibilizační léčby	120
5.5.3.3 Mechanismus působení hyposenzibilizace	120
5.5.3.4 Alergenové extrakty	121
5.5.3.5 Formy hyposenzibilizace	121
5.5.3.6 Způsob aplikace hyposenzibilizačních extraktů	122
5.5.3.7 Délka a účinnost hyposenzibilizační léčby	122
5.5.3.8 Nežádoucí reakce při hyposenzibilizaci	122

5.6	Respirační alergie	123
5.6.1	Alergická rhinitis	123
5.6.2	Alergické astma bronchiální	123
5.6.3	Exogenní alergická alveolitis	124
5.7	Potravinové alergie	124
5.7.1	Rizikové faktory pro vznik potravinové alergie	124
5.7.2	Mechanismy vzniku reakcí na podkladě intolerance na potraviny	125
5.7.3	Diagnostika potravinové alergie	125
5.7.4	Zvláštnosti alergických reakcí u novorozenců a kojenců	126
5.7.5	Projevy potravinové alergie u dospělých	127
5.7.6	Klinické zvláštnosti při senzibilizaci potravinami	128
5.8	Alergie na včelí a vosí žihadlo	128
5.8.1	Epidemiologie	128
5.8.2	Patofyziologie reakcí	128
5.8.3	Klinické manifestace potíží	129
5.8.4	Diagnostika	129
5.8.5	Léčba	130
5.9	Lékové alergie	130
5.9.1	Rizikové faktory pro vznik lékové alergie	132
5.9.2	Mechanismy reakcí	132
5.9.3	Léčba lékové alergie	133
5.9.4	Alergie na penicilinová antibiotika	133
5.9.5	Intolerance nesteroidních protizánětlivých léků	134
5.9.6	Alergie na lokální anestetika	135
5.9.7	Alergické reakce vznikající v průběhu celkové anestezie	135
5.9.8	Alergie na hormony a enzymy	135
5.9.9	Jódové kontrastní látky	135
5.10	Anafylaktický šok	136
5.11	Kožní projevy alergií	137
5.12	Profesionální alergická poškození	138
6.	Kazuistiky (<i>J. Litzman, J. Bartůňková</i>)	141
6.1	CVID	141
6.2	CGD	142
6.3	CVID se sekundární amyloidózou	143
6.4	Wegenerova granulomatóza	143
6.5	SLE s antikardiolipinovým syndromem a kryoglobulinémií	144
7.	Dodatky	147
7.1	Tabulka normálních hodnot laboratorního imunologického vyšetření	147
7.2	Doporučená literatura	148